

Üldinfo

Hea huviline, kutsume sind osalema eesti keele lugemiskatses, mille eesmärk on uurida seost kõne atraktiivsuse ja sooidentiteedi vahel.

Katse toimub Tartu Ülikooli foneetikalaboris. Enne katset palume sul täita taustaküsimustiku. Taustaküsimustikus küsitakse täpsustavaid küsimusi sinu keelekasutuse kohta. Lugemiskatse käigus paneme sind istuma arvutiekraani ette ning asetame su ette mikrofoni, millega salvestame sinu kõne akustilist heli. Lugemiskatses kuvatakse arvutiekraanilt lauseid koos kontekstiga. Sa pead lauseid häälega ette lugema nii, nagu sa seda ütleksid antud kontekstis. Katse kokku võtab aega umbes 30 minutit. Andmete analüüsimisel ei seostada sinu nime uuringu tulemustega. Katses osalemine on vabatahtlik. Sa võid katse lõpetada igal hetkel ilma ühegi negatiivse tagajärjeta.

Järgnevalt palun loe läbi informeerituse vorm ja kinnita, et oled täisealine ning et nõustud osalema. Käesolevat uuringut viib läbi Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituut ning uuringule on heakskiidu andnud Tartu Ülikooli inimuuringute eetika komitee.

Konfidentsiaalsus ja pseudonümiseerimine

Küsimustik ja katse tulemused (salvestused, transkriptsioonid, akustilised mõõtmised jne) seostatakse pärast andmete kogumist käsitsi, genereerides osalejatele kood (nt EstGM_2026_x, kus x tähistab katses osaleja numbrit). **Uurimistöö teostajad töötavad pseudonüümitud andmetega.**

Uuringu tulemused avaldatakse anonüümselt ega sisalda isiklikku informatsiooni. **Küsime allpool eraldi luba selle kohta, kas võime sinu helisalvestisi kasutada tajukatseks. Tajukatses esitatakse kuulajatele üksikuid helisalvestisi ilma täiendava infota kõneleja kohta ning uuritakse, kuidas kuulajad hindavad akustilise info põhjal kõneleja atraktiivsust, mehelikkust/naiselikkust, haritust jms.**

Andmete säilitamine ja avalikustamine

Kogumise käigus hoitakse andmeid Tartu Ülikooli teadusarvutuste keskuse serveris foneetikalabori kettal ning uuringu läbiviimise ajal koopiit pseudonüümitud andmetest uurijate tööarvutis parooliga kaitstud kõvakettal. Andmetele on ligipääs vaid uurijal ja juhendajal. Paberil nõusolekuvorme hoitakse uurimistulemuste avaldamiseni (10.05.2026) foneetika labori lukustatavas sahtlis. Peale uurimistulemuste avaldamist (10.05.2026) kustutatakse ära Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituudi foneetika labori salasõnaga kaitstud arvutist dokument, kus on katseisikute nimi ja meiliaadress seostatud unikaalse osaleja koodiga.

Avatud teaduse põhimõtetele säilitatakse kogutud andmeid tähtajatult, et uuringu tulemusi saaks kontrollimiseks korrata ning andmeid saaks taaskasutada tulevikus keele diakroonilise analüüsi eesmärgil. Andmeid säilitatakse ja tehakse teistele uurijatele kättesaadavaks DataDOI repositooriumi kaudu. Pseudonüümitud andmeid (helifailid ja nende aeg-joondatud

Vastutav täitja: Pärtel Lippus
Aadress: Jakobi 2, 50090 Tartu
Telefon: +372 5268003
E-post: partel.lippus@ut.ee

transkriptsioonid) hoitakse suletud repositooriumis, millele ligi pääsemiseks peab uurija esitama põhjendatud taotluse ning allkirjastama konfidentsaalsuskinnituse. **Küsime allpool eraldi luba selle kohta, kas võime sinu helisalvestisi kasutada katsetulemuste tutvustamiseks avalikult (näiteks magistritöö kaitsmisel).**

Kõnesalvestiste akustilise analüüsi (põhitoonianalüüs, spektrianalüüs, häälikute kestused jms) ja tajukatsete andmed, mida on võimalik anonüümida, tehakse kättesaadavaks avaandmetena. Tõenäosus, et nende andmete abil saaks üheselt rekonstrueerida sinu identiteeti, on väga väike.

Nõusoleku tagasivõtmine

Et tagada uurimistulemuste korratavus, jäädvustatakse kogutud andmed peale tulemuste avaldamist teadusandmete repositooriumis. Seetõttu saad andmete töötlemiseks antud nõusoleku tagasi võtta kuni 10.05.2026. Kui sa otsustad nõusoleku tagasi võtta, palume, et annaksid meile sellest teada nii kiiresti kui võimalik, kirjutades meile oma soovist. Su nime või meiliaadressi põhjal saame me leida üles su andmed ning need eemaldada.

Võimalikud riskid

Andmete kogumisel võib tekitada ebamugavust, kui taustaküsimustikus esitatakse küsimusi sinu seksuaalset sättumuse kohta. Sul on õigus sellele küsimusele mitte vastata ning katses osalemine katkestada. Sel juhul kustutakse sinu kõik andmed (salvestised, taustaküsimustik jne) ning sinu andmeid ei kasutata uurimuses.

Tajukatse läbiviimisel esitatakse kuulajale lõike helisalvestest ilma muu infota kõneleja kohta. Eksisteerib teatav võimalus, et tajukatses osaleja tunneb hääle järgi ära mõne endale varasemast tuttava lugemiskatses osaleja hääle, kuid see ei anna tajukatses osalejale muud infot kõneleja kohta.

Katses osalemisel võib tekkida sul vaimne või füüsiline väsimus. Katse kestab umbes 30 minutit aeg ilma katkestamata. Vajadusel saab sulle lühiajalisi pause pakkuda, et saaks püsti tõusta ja sirutada ning vett juua.

Mind, ..., on informeeritud ülalmainitud uuringust ja ma olen teadlik läbiviidava uurimistöö eesmärgist ja uuringu meetodikast.

Kinnitan oma nõusolekut uuringus osalemiseks. Kinnitan oma nõusolekut oma isikuandmete töötlemiseks.

Tean, et uuringu käigus tekkivate küsimuste kohta annab mulle täiendavat informatsiooni katse läbiviija Zhenyang Hao, zhenyang.hao@ut.ee

Kõne atraktiivsuse uuring eesti keele taustal: lugemiskatse
Uuritava informeeritud nõusolekuleht

Vastutav täitja: Pärtel Lippus
Aadress: Jakobi 2, 50090 Tartu
Telefon: +372 5268003
E-post: partel.lippus@ut.ee

.....

- ☐ Luban kasutada oma helisalvestiste lõike edasise tajukatse uuringu stiimulina
☐ Luban kasutada oma helisalvestisi katsetulemuste tutvustamisel avalikult illustreeriva materjalina

Uuritava allkiri: .....

Kuupäev, kuu, aasta .....

Uuritavale informatsiooni andnud isiku nimi .....

Uuritavale informatsiooni andnud isiku allkiri .....

Kuupäev, kuu, aasta .....

Kui Teil tekib küsimusi uuringus osaleja õiguste kohta, siis pöörduge palun Tartu Ülikooli inimuuringute eetikakomitee poole e-posti aadressil eetikakomitee@ut.ee või telefonil 737 6215. Kaebustega isikuandmete töötlemise osas pöörduge palun Tartu Ülikooli andmekaitse spetsialisti poole e-posti aadressil andmekaitse@ut.ee.